

Inleiding

In dit document zijn de definitie afspraken wetenschappelijk onderzoek vastgelegd. De definities zijn tot stand gekomen in nauw overleg met universitaire betrokkenen, zijn getoetst via een pilot en vastgesteld door het algemeen bestuur van de VSNU op 11 juni 2010 (AB VSNU overleg 207).

Voor de onderzoeksoutput zijn vier hoofdsoorten gedefinieerd en daarbinnen verschillende publicatievormen. Voor het bepalen tot welke hoofdsoort onderzoeksoutput moet worden toegekend, geldt de doelgroep als indelingscriterium (zie toelichting). In dit document zijn specifieke definities per publicatievorm opgenomen.

De hoofdpunten van de definitieafspraken

De definitieafspraken zijn op de volgende hoofdpunten gebaseerd:

- 1 Onderzoeksoutput is gericht op drie aparte doelgroepen:
 - a) Onderzoekers.
 - b) Professioneel geïnteresseerden.
 - c) Breder publiek.
- 2 De afspraken hebben alleen betrekking op het bibliografisch naspeurbare deel van de onderzoeksoutput, d.w.z. publicaties. NB: ingediende, nog niet verschenen publicaties worden hier niet onder verstaan.
- 3 De afspraken gelden zowel voor schriftelijke als voor niet-schriftelijke vormen (elektronische publicaties, audiovisuele media, computerprogramma's).
- 4 Onderzoekpublicaties worden naar doel en doelgroep onderscheiden in vier hoofdsoorten:
 - a) wetenschappelijke publicaties,
 - b) vakpublicaties,
 - c) populariserende publicaties,
 - d) overige resultaten.
- 5 Bij de hoofdsoort wetenschappelijke publicatie wordt bij artikelen in tijdschriften en bij congresbijdragen een onderscheid gemaakt of over een publicatie wel of niet wordt beslist door onafhankelijke inhoudelijk deskundigen (referee system).
- 6 Per hoofdsoort worden verschillende publicatievormen onderscheiden. In sommige gevallen komen publicatievormen bij twee of meer hoofdsoorten voor. Voor de beslissing aan welke hoofdsoort een publicatie moet worden toegekend, is de beschrijving van de hoofdsoort leidend.
- 7 Publicaties hebben een relatie met programma's en projecten.
- 8 Publicaties hebben een relatie met auteurs en organisatorische eenheden.

De vierdeling Wetenschappelijke publicaties, Vakpublicaties, Populariserende publicaties en Overige resultaten

Publicaties worden naar doelgroep ingedeeld in Wetenschappelijke publicaties, Vakpublicaties, Populariserende publicaties en Andere resultaten, gebaseerd op de doelgroep.

De definities gaan ervan uit dat de indeling niet kan geschieden op grond van de 'mate van wetenschappelijkheid' maar uitsluitend op grond van de doelgroep waarop de publicatie zich richt. De 'mate van wetenschappelijkheid' is immers voor al het wetenschappelijk onderzoek dat aan onderzoekpublicaties ten grondslag ligt, in principe gelijk en onafhankelijk van de doelgroep waarop de publicatie over de onderzoekresultaten zich richt. Wetenschappelijk onderzoek produceert solide, verantwoorde kennis, die door publicatie duurzaam beschikbaar en toegankelijk wordt gemaakt.

De vierdeling is volledig onafhankelijk van kwaliteitscriteria. De redenen daarvoor zijn de volgende:

- (1) kwaliteitscriteria kunnen bezwaarlijk op het moment van de gegevensopslag worden gehanteerd;
- (2) kwaliteitscriteria mogen niet van een formele indeling uitgaan, maar uitsluitend van inhoudelijke overwegingen;
- (3) er is geen reden om te veronderstellen dat op onderzoekers gerichte publicaties per definitie van hogere kwaliteit zijn dan publicaties voor andere doelgroepen;
- (4) alle denkbare kwaliteitskenmerken zoals omvang, innovatie, relevantie status van de auteur, status van het publicatiemedium, etc. zijn onmogelijk voor alle disciplines en alle beoordelingsituaties in uniforme definitieafspraken te vatten.

Openbaarheid en toegankelijkheid

Publieke toegankelijkheid wordt als een belangrijk kenmerk van onderzoekpublicaties beschouwd. Publicaties die niet publiek toegankelijk zijn, zijn in dit verband een *contradictio in terminis*. *Publicaties zijn echter pas publiek toegankelijk als zij duurzaam traceerbaar en beschikbaar zijn, met andere woorden 'bibliografisch naspeurbaar'*. Een televisie-uitzending bijvoorbeeld is wel openbaar maar na het tijdstip van uitzending in principe niet meer traceerbaar en beschikbaar, tenzij daarvoor speciale maatregelen worden genomen, zoals het plaatsen van videobanden in bibliotheken. Hetzelfde geldt voor elektronische publicaties.

De toegankelijkheid heeft naast de aspecten 'beschikbaarheid' en 'traceerbaarheid' ook nog het aspect van de 'verifieerbaarheid': indien en voor zover de opgeslagen gegevens ook een rol vervullen bij kwantitatieve analyses, moeten er garanties bestaan tegen onjuiste invoer. Het risico van onjuiste invoer kan al verminderd worden door zo min mogelijk zelfstandig belang toe te kennen aan tellingen van aantallen publicaties. Een telling kan nooit meer dan een globale signaleringsfunctie hebben en zal in een zorgvuldige analyse altijd vergezeld gaan van andere informatie en waarborgen voor correcte interpretatie, zoals wederhoor.

Referee system

De indeling in wel- en niet-'refereed' artikelen in tijdschriften en congresbijdragen in de hoofdsort Wetenschappelijke publicatie, is gebaseerd op een objectief registreerbaar kenmerk dat een zinnige ordening of selectie mogelijk maakt. Overigens zonder dat daaruit op zichzelf kwaliteitsverschillen af te leiden zijn. Onder

een 'referee system' wordt verstaan dat over een publicatie wordt beslist door onafhankelijke inhoudelijk deskundigen.

Dubbeltellingen

Dubbeltellingen zijn al jarenlang een probleem, omdat het vaak lastig is om publicaties met meerdere auteurs en publicaties met bijdragen van meerdere organisatorische eenheden, toe te delen aan één daarvan, zoals de richtlijnen voorschreven.

Een dergelijke toedeling is niet altijd nodig om dubbeltellingen te vermijden. Indien twee auteurs aan één artikel hebben bijgedragen, is er geen sprake van dubbeltelling wanneer bij beide auteurs dat artikel in hun lijst van publicaties voorkomt. In de lijst van publicaties van de faculteit van beide auteurs, mag die publicatie maar één keer voorkomen, maar daarvoor is het niet nodig dat de publicatie aan één auteur wordt toegekend! Datzelfde geldt voor bijdragen uit twee faculteiten aan één publicatie: in een overzicht per universiteit mag die publicatie maar één keer voorkomen, maar daarvoor is het niet nodig dat de publicatie aan één faculteit wordt toegedeeld. Bij aggregatie nemen de aantallen af; dat is normaal.

Format Output

1. Wetenschappelijke publicatie
a. 'Refereed' artikel in een tijdschrift
b. 'Non-refereed' artikel in een tijdschrift
c. Boek
d. Boekdeel
e. Dissertatie
1. Dissertatie 1
2. Dissertatie 2
f. 'Refereed' congresbijdrage
g. 'Non-refereed' congresbijdrage
2. Vakpublicatie
a. Artikel in een tijdschrift
b. Boek
c. Boekdeel
d. Annotatie
e. Congresbijdrage
f. Protocol
g. Rapport
3. Populaire publicatie
a. Boek
b. Boekdeel
c. Bijdrage in dag-/weekblad of tijdschrift
4. Andere resultaten
a. Octrooi
b. Boekbespreking
c. Boekredactie
d. Tijdschriftredactie
e. Inaugurele rede
f. Abstract
g. Ontwerp
h. Televisie- of radio-optreden
i. Overig

Definities Output

	Definitie	Toelichting
1. Wetenschappelijke publicatie	Een publicatie door (een lid of leden van) de staf over een resultaat van wetenschappelijk onderzoek gericht op het forum van onderzoekers, gepubliceerd in het verslagjaar (x).	De gerichtheid op de doelgroep van onderzoekers geeft aan een publicatie specifieke kenmerken, zoals een nadruk op het onderzoeksproces, methodologische onderbouwing en verwijzing naar eerdere onderzoekresultaten. Deze kenmerken kunnen per discipline verschillen. In principe gaat een wetenschappelijke publicatie over een resultaat van eigen wetenschappelijk onderzoek en is deze bedoeld om bij te dragen aan het vermeederen van de wetenschappelijke kennis. Uitzonderingen hierop vormen publicaties die weliswaar gaan over onderzoek dat door anderen is verricht, maar die door een duidelijke toegevoegde waarde toch bijdragen aan het vermeederen van de wetenschappelijke kennis (in tegenstelling tot het uitsluitend verspreiden daarvan), zoals een overzichtsartikel (review article).
a. 'Refereed' artikel in een tijdschrift	Een artikel onderworpen aan een proces van kritische, onafhankelijke evaluatie door één of meer experts in het onderwerp, genaamd 'referees', die verantwoordelijk zijn voor de vaststelling of het onderwerp van het artikel valt binnen de kaders van het tijdschrift en die de originaliteit, kwaliteit van het onderzoek, de helderheid van de presentatie, etc., vaststellen.	Als aannemelijk kan worden gemaakt dat het tijdschrift een uitgebreide 'editorial board' bezit (≠ editorial staff), met leden die als expert gelden op hun vakgebied en die onafhankelijk hun oordeel kunnen uitspreken ('in feite' functioneren als referee), dan kan een artikel beschouwd worden als 'refereed'. Als onduidelijk is of een artikel 'refereed' is volgens bovenstaande beschrijving of als er twijfels zijn over de onafhankelijkheid van het referee proces, dan wordt het artikel toegekend aan publicatievorm b.
b. 'Non-refereed' artikel in een tijdschrift	Een artikel dat niet onderworpen is een proces van kritische evaluatie zoals bedoeld onder a.	
c. Boek		Een boekredactie telt hier niet mee, deze valt onder de hoofdsoort 'Overige resultaten'. Wanneer een redacteur van een boek zelf ook één of meerdere hoofdstukken van het boek heeft geschreven dan wordt deze publicatie opgenomen onder d) boekdeel
d. Boekdeel	Een deel van een boek (hoofdstuk)	
e. Dissertatie	Publicatie waarop de graad van doctor is verkregen <u>aan</u> de universiteit.	Hierbinnen wordt een onderscheid gemaakt naar twee publicatievormen; 1 promotie bij eigen instelling, intern voorbereid; 2 promotie bij eigen instelling, extern voorbereid; De eerder gebruikte publicatievorm 'promotie elders, intern voorbereid', komt te vervallen omdat het niet gaat om publicaties die aan de betreffende universiteit kunnen worden toegeschreven. Wanneer het onderscheid niet kan worden gemaakt dan worden de dissertaties samengenomen
f. 'Refereed' congresbijdrage	Een volledige versie van een artikel als onderdeel van een verzameling van wetenschappelijke artikelen gepubliceerd in de context van een congres. Het artikel is onderworpen aan een	In Metis vallen zowel 'artikel in bundel' als 'proceeding' hieronder. Als aannemelijk kan worden gemaakt dat het artikel wordt beoordeeld door een uitgebreide 'editorial board' (≠ editorial staff), met leden die

Definitie afspraken Wetenschappelijk Onderzoek

	proces van kritische, onafhankelijke evaluatie door één of meer experts in het onderwerp, genaamd 'referees', die verantwoordelijk zijn voor de vaststelling of het onderwerp van het artikel valt binnen de kaders van het tijdschrift en die de originaliteit, kwaliteit van het onderzoek, de helderheid van de presentatie, etc., vaststellen.	als expert gelden op hun vakgebied en die onafhankelijk hun oordeel kunnen uitspreken ('in feite' functioneren als referee), dan kan een artikel beschouwd worden als 'refereed'. Als onduidelijk is of een artikel 'refereed' is volgens bovenstaande beschrijving of als er twijfels zijn over de onafhankelijkheid van het referee proces, dan wordt het artikel toegekend aan publicatievorm g.
g. 'Non-refereed' congresbijdrage	Een volledige versie van een artikel als onderdeel van een verzameling van wetenschappelijke artikelen gepubliceerd in de context van een congres. Het artikel is niet onderworpen aan een proces van kritische evaluatie zoals bedoeld onder f.	In Metis vallen zowel 'artikel in bundel' als 'proceeding' hieronder.
2. Vakpublicatie	Een publicatie door (een lid of leden van) de staf over een resultaat van wetenschappelijk onderzoek gericht op professioneel geïnteresseerden, gepubliceerd in het verslagjaar (x).	Met professioneel geïnteresseerden worden diegenen bedoeld die uit hoofde van de uitoefening van hun beroep in de onderzoekresultaten zijn geïnteresseerd (met uitzondering van de beroepsgroep van wetenschappelijk onderzoekers). De gerichtheid op de doelgroep van professioneel geïnteresseerden geeft aan een publicatie specifieke kenmerken, zoals een nadruk op het gebruik van de onderzoekresultaten bij de uitoefening van bepaalde beroepen, het aansluiten bij het vakjargon en de beroepservaring van de beroepsbeoefenaren. De vakpublicatie is niet zozeer bedoeld voor het vermeerderen, maar voor het verspreiden van wetenschappelijke kennis en voor het bevorderen van het toepassen van bestaande kennis. Enkele voorbeelden van beroepsvelden: <ul style="list-style-type: none"> • medische praktijk • juridische praktijk • accountancy • organisatieadviseurs • politiek en beleid • onderwijs • welzijn
a. Artikel in een tijdschrift		
b. Boek		
c. Boekdeel		
d. Annotatie	Een juridisch verklarend commentaar op een beslissing van het gerecht of scheidsgerecht	Volgens uitspraak van het DOO Rechtsgeleerdheid vallen 'Annotaties' onder vakpublicaties. In het rapport "Oordelen over rechten", Rapport Commissie Voorbereiding Onderzoeksbeoordeling Rechtsgeleerdheid, okt. 2005, pag.34, 2de alinea, 1ste zin staat: "Tenzij er in bijzondere gevallen goede argumenten voor een ander oordeel zijn, beveelt de commissie daarom aan annotaties als regel als vakpublicatie aan te merken".
e. Congresbijdrage	Een volledige versie van een artikel als onderdeel van een verzameling	In Metis vallen zowel 'artikel in bundel' als 'proceeding' onder deze publicatievorm.

Definitie afspraken Wetenschappelijk Onderzoek

	van wetenschappelijke artikelen gepubliceerd in de context van een congres. Het artikel is niet onderworpen aan een proces van kritische evaluatie zoals bedoeld onder 1f.	
f. Protocol	Een voorschrift hoe te handelen in specifieke situaties	
g. Rapport	De verslaglegging van een onderzoek vrijwel altijd in opdracht van	Rapporten gelden als vakpublicatie omdat het een product is voor de doelgroep professioneel geïnteresseerden. Vanwege de naspeurbaarheid worden vertrouwelijke rapporten niet opgenomen.
3. Populariserende publicatie	Een publicatie door (een lid of leden) de staf over een resultaat van wetenschappelijk onderzoek gericht op het bredere publiek, gepubliceerd in het verslagjaar (x).	Publicatie over een resultaat van wetenschappelijk onderzoek die is gericht op <i>ontwikkelde leken</i> . Toelichting: De gerichtheid op de doelgroep van ontwikkelde leken geeft aan een publicatie specifieke kenmerken, zoals algemeen begrijpelijk taalgebruik, geen vereiste voorkennis. Bijvoorbeeld: artikelen in dag- of weekbladen, bijdragen aan encyclopedieën.
a. Boek		
b. Boekdeel		
c. Bijdrage in dag- / weekblad of tijdschrift	Een inzending of een geplaatst interview in een internationaal, nationaal of regionaal dag-/weekblad of tijdschrift	Kranten en tijdschriften
4. Overige resultaten		
a. Octrooi	Een door de overheid of bevoegd gezag verleend exclusief recht tot het maken of verkopen van een industrieel product dat is <u>verleend</u> in het verslagjaar (x).	Hier wordt uitgegaan van een verleend octrooi conform wat in SEP wordt gevraagd. Door wie dat octrooi wordt verleend speelt vooralsnog geen rol. Tot het moment dat er helderheid is over de registratie van octrooien en overeenstemming over de gewenste indicator, worden alle verleende octrooien samengenomen. M.b.t. octrooien wordt wel opgemerkt dat in de registers in ieder geval de volgende gegevens worden geregistreerd: uitvinder(s) (=auteur), titel, aangevraagd/verleend, aanvragende instantie (onder 'Opmerkingen'), prioriteitsnummer met lettercode (=octrooinummer) en datum. Dit i.v.m. de naspeurbaarheid.
b. Boekbespreking	Een boekbespreking is een beschrijving, kritische analyse en evaluatie van de kwaliteit, de intentie en de significantie van een boek. Het is gericht op het doel, de inhoud en de 'autoriteit' van een boek.	Boekbesprekingen worden geplaatst in de hoofdsort 'overige resultaten' ongeacht of het een wetenschappelijke, vak- of overige publicatie betreft.
c. Boekredactie	Redactie van een boek	Boekredacties worden geplaatst in de hoofdsort 'overige resultaten'. Reden hiervoor is dat een redacteurschap een activiteit is en geen publicatievorm. Omdat dit door wetenschappers toch vaak wordt opgevoerd, wordt een mogelijkheid geboden dit op te geven, maar dan wel in deze hoofdsort. Als de redacteur zelf een of meerdere

Definitie afspraken Wetenschappelijk Onderzoek

		hoofdstukken in het boek heeft geschreven, worden deze geclassificeerd onder d) boekdeel.
d. Tijdschriftredactie	Redactie van een tijdschrift	Tijdschriftredacties worden geplaatst in de hoofdsort 'overige resultaten'. Reden hiervoor is dat een redacteurschap een activiteit is en geen publicatievorm. Omdat dit door wetenschappers toch vaak wordt opgevoerd, wordt een mogelijkheid geboden dit op te geven, maar dan wel in deze hoofdsort.
e. Inaugurele reden	Een openbare redevoering waarmee een nieuw benoemde hoogleraar zijn of haar ambt officieel aanvangt.	
f. Abstract	Een abstract is een op zichzelf staande beknopte publicatie die een beschrijving geeft van een (toekomstige) uitgebreidere publicatie.	Steeds vaker schrijven onderzoekers abstracts. Onder andere door de toename van online journals en voor online presentaties van uitgebreide artikelen maar ook door de toename van indieningen voor onderzoekssubsidies, voorstellen voor boeken, boekdelen of conferentiebijdragen. Hieronder vallen dus niet de abstracts die zijn opgenomen in een artikel of boek (samenvattingen).
g. Ontwerp	Een ontwerp is een beschrijving (projectie of model) van de (toekomstige) werkelijkheid. Een ontwerp kan bestaan uit bijvoorbeeld een tekstuele beschrijving, een Computer Aided Design model, een tekening, een patroon of een schaalmodel	Ontwerpen zijn onder gebracht in de hoofdsort 'Overige resultaten' omdat vooralsnog onduidelijk is wat hieronder precies wordt verstaan én omdat ze (meestal) niet bibliografische naspeurbaar zijn. Wanneer hierover meer duidelijkheid ontstaat, kan deze publicatievorm bij vakpublicaties worden opgenomen.
h. Televisie- of radio-optreden	Een uitgezonden interview of een bijdrage in een internationaal, nationaal of regionaal televisie- of radioprogramma	
i. Overig	Deze publicatievorm is opgenomen om het mogelijk te maken publicaties toe te voegen die men van wezenlijk belang acht en die niet in één van de andere publicatievormen kan worden ondergebracht.	Bij de opgave van deze publicaties worden universiteiten nadrukkelijk gevraagd aan te geven welke publicatievormen hierin worden opgenomen. Dit om in een later stadium te kunnen bepalen of publicatievormen apart moeten worden opgevraagd.